

КАЛЕНДАР

1 червня в історії України

1 червня – Міжнародний день захисту дітей.

Рішення про відзначення 1 червня Міжнародного дня захисту дітей прийняла Міжнародна демократична федерація жінок у листопаді 1949 року. Перший Міжнародний день захисту дітей було відзначено в 1950 році. ООН підтримала ініціативу федерації та оголосила захист прав, здоров'я і життя дитини – одним із пріоритетів у своїй діяльності.

День захисту дітей.

В Україні цей день відзначають із 1998 року. У 1991 році Україна приєдналася до Конвенції ООН про права дитини. Із 27 вересня 1991 року для України набула чинності Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини, згідно з якою кожна держава зобов'язана поважати та заохочувати право дитини на всеобщу участь у культурному і творчому житті, забезпечувати її повноцінне дозвілля та відпочинок, сприяти наданню її відповідних можливостей для цього.

941 року руський великий князь Ігор прибив щит на ворота Царгорода.

1652 року Богдан Хмельницький розбив поляків під Батогом.

1996 року Україна перевела останні ядерні ракети в Росію, ставши без'ядерною державою.

1881 року народився Лев Ганкевич (помер 1962), політичний діяч, публіцист, правник, прокурор Галичини.

1903 року народився Блаженний священномученик Василь Величковський (помер 1973).

Спасибі, друзі, що ви є

Спасибі, друзі, що ви є.
Спасибі, що ви будете.
Піснями серце виграє,
Бо ви чуття в нім будите.
Нехай теплінь іх долина
Й до табору ворохого.
І дай на дружбу, доле, нам
Благословення Божого!

Олег Олексюк

Другові

З Джайлса Флетчера-старшого

Із часом навіть башта осіда,
І шляхетні Лілія з Трояндою зникають,
І річка з морем за роки всихають...
Монарх, і той в половині пропада...
Солодку славу загірчить ганьба
І твердий кремінь вік лама на частки,
Й суворі гори захадають ласки,
Підкорить з часом землю голитьба.
З роками й сонце спиниться оче,
Користолюбець золота не схоче...
Якщо того бажати буде дуже
І лицемір всі низощі розтопче.
Все зміниться: і тверде, і байдуже...
Лиш ти один завжди незмінний, друге.

Я осіпав без фальші

З Майлса Дрейтона

Є ті, кому сподобався мій твір
І самобутній стиль моєго вірша,
А іншим він смакує до тих пір,
Допоки не поступа думка гірша,
Що я - лиш самовпевнений поет,
Що слово мовлю сіро й костребую...
Кохання пристрасть, мов порожній склеп,-
Думок, як і знавців, завжди багато.
Ні тим, ні іншим шані не складу.
Вклонюсь митцю, хто, мов бджола, працює,
І тій одній, лиш тій до ніг впаду,

Хто серця біль в рядках моїх почує.
У тім розрада, що красу її
Я оспівав без фальші крутіїв.

Тетяна Запорожець
с. Кардашинка

Так тихо надійшла

весна

Так тихо надійшла весна
І неба підняла вітрила.
Тримала зорі у руках,
Недовідилася, розгубила.
Вони розквітили білим сміхом
У зачарованих садах.
І нам насипались на стріху,
Розбіглись по усіх кутках.
Ловила їх, здійнявши галас –
В руках лиш темрява тісна.
Дивилась в небо й дивувалася,
Як тихо надійшла весна.

* * *

Вона прийшла так несподівано й раптово
І закружляла в полум'янім білім цвіті.
Любила так, немов уперше чи востаннє,
І танцювала, мов одна на білім світі.
Коли пішла, никому не сказала,
Нічого не залишила на згадку.
І тільки небо зберегло в своїх долонях
Прекрасну вічну нерозгадану загадку.

Николай Катран
с. Долматовка.

Вспомни, Отчизна, тех сыновей,
Далеких, близких, родных и друзей,
Как в грозные годы суровой войны
Тебя защищали родные сыны.
Как шли с лесов, морских глубин,
Вставали с пепла и руин.
Шли врассыпную, врезаясь клином,
Чтоб бой последним был под Берлином.
Как, сил не жалея, сражались они
Под взрывы снарядов и дзотов огни,
Под танки ложились, в атаку звали
И знамя Победы с собою несли.
И днем, и ночью, и во мгле
Во имя мира, жизни на земле,
Киев, Брест, Сталинград,

Многие пали, не увидев наград.
За их победу, ратный путь
Отчизна-мать, ты не забудь,
Ты обними своего солдата,
Родного сына или брата,
А те, что полегли на поле брани –
Навек не стереть победной грани.

Іван Брусинець
с. Садове

Я потерпілій від аварії ЧАЕС

Двадцять шосте число,
дводцять шоста річниця,
До цих пір ця трагедія,
люди, нам сниться.
На цю тему увагу вам треба звернути,
Не під силу Чорнобиль народу забути.
Скільки горя разом
нам прийшлося пережити,
Щоб поставити на ноги,
себе відновити.
Якщо можна було б все назад повернути,
Цієї трагедії могло б і не бути.
Але це лише мрія, які зараз є з нами,
Важко горе людей описати словами.
На ЧАЕС були в пеклі ліквідаторів руки,
Щоб пишалися ними наші діti і внуки.
Вічну пам'ять героям вшановують люди,
26 квітня мітинги всходи.
Герої до рідних являються в снах,
Бо знаходяться в раю на небесах.

Вадим Григорьев

Весна прийшла...

Весна-красна прийшла до нас,
І ми готові кожен раз
Її гостинно зустрічати,
Тепло весняне відчувати...
І хоч мені вже з гаком літ,
До того ж, я вже двічі дід,
Весна мене завжди бадьорить,
І на вухо теж мені говорить:
- Тримайся, діду, «не гальмуй!»
Лише вперед завжди крокуй,
Знай, що коли прийшла весна,
Юність тобі дала вона!

МИТЦІ

Загадковий Майстер Пінзель

Справедливо відзначають, що чим більше людина інтелектуально обдарована і розвинена, тим яскравіше і з більшою силою виступають особливості її національної вдачі. Тому „геній завше з психологічного боку є глибоко національним”. Це твердження з „Психології національності” Д. Овсяніко-Куликовського підтримав відомий український громадський діяч і лікар Арсен Річинський, проаналізувавши українські корені і мотиви у творчості Миколи Гоголя та Федора Достоєвського. Останніх, а особливо першого, як відомо водночас відносять до здобутку і української, і російської культури. Відомі такі приклади і на українсько-польському порубіжжі. Проте є митці, які своєю працею і даром переросли навіть широкі рамки стику культур двох народів. Вони діяли в якомусь більш загальному просторі.

Це – люди загадки, яких своїми називають у різних країнах і культурних колах. Тож чи не парадоксом є те, що імена цих Майстрів забувають на цілі століття і повертали їх, як виглядає, завдяки випадку та багаторічним дослідженням. Тільки після клопіткої праці десятків людей в архівах, музеях, у старих церквах, які за часів СРСР перевортували в музеї атеїзму та склади, відомим стало ім'я одного з таких загадкових митців – Іоана Георгія Пінзеля – скульптора з Бучача, спадщиною якого зацікавився навіть паризький Лувр. Французи хочуть бачити Пінзеля в себе, адже аналогів його творіння у Європі немає, кажуть мистецтвознавці. Та шлях митця до визнання нашими сучасниками навіть після повернення його імені в історію мистецтва у 1906 р., розтягнувся на цілий вік – до 2009 р.

„Уже назріла потреба ввести ім'я Іоана Георгія Пінзеля в історію світового мистецтва. Коли зібрали скульптури цього майстра, виявилося, такої динаміки у своїх творіннях до нього не міг досягти жоден з попередників. Щодо стилю скульптора, то його творчість перегукується з чеською та баварською скульптурою. Я схиляюся до того, що на Іоана Георгія Пінзеля мало

вплив бароко Італії, адже відчувається, що він був безпосередньо знайомий із кращими творами епохи Відродження, зокрема спадком Лоренцо Берніні та близького йому за духом Мікеланджело,” розповідає мистецтвознавець Віра Стецько, яка досліджує творчість Пінзеля з середини 80-х рр.

Окрім загаданих уже впливів європейського Відродження, у його роботах відчувається вплив готики, української дерев'яної різьби і, навіть візантійського мистецтва. Але І. Г. Пінзель – не залишився в рамках названих першовірців, а переріс їх, переосмислив і став основоположником нової експресивної барокової пластики, зазначає дослідниця.

„Разом із тим ми називаємо Пінзеля Загадковим Майстром, адже про його життя до появи у Бучачі не відомо нічого. І. Г. Пінзель приїхав до Бучача уже сформованним митцем,” – продовжує Віра Стецько.

З однієї сторони мавмо перед собою очевидність дуже великої творчої продуктивності, а з іншої сторони Старий Майстер – суцільна загадка, пише уже львівський мистецтволог Тарас Возняк.

І справді, якщо відібрати власне документальні свідчення про життя І. Г. Пінзеля, їх виявиться надзвичайно мало – недостатньо для навіть коротенької життєпису. Так, дослідники припускають, що він з'явився у Бучачі десь у 1740-х рр. Першу документальну згадку про майстра знайшли в архівах у 1995 р. польські історики мистецтва П'єotr Красник та Ян К. Островський.

„Це – запис у церковних книгах бучацької парафії, де йдеться, що 13 травня 1751 р. в Бучачі укладено шлюб між „шляхетними Іоаном Георгієм Пілзе, молодшим скульптором вівтарним та Маріанною Єлизаветою Кейтовою, вдовою”, дівоче прізвище якої було Маєвська. Окрім того, що згадка – перша, ми дізналися з неї ще й ім'я митця, яке до того було невідоме,” – розповідає Віра Стецько.

Наступні два записи з відомостями про Пінзеля є у книзі хрещень того ж Успенського парафіяльного костелу Бучача. В них

знаходимо спершу, що „Адальберт Собецький охрестив дитину іменем Бернарда сина шляхетного Григорія Пілзе і Маріанни законного подружжя. Тримали при святі купелі видатний пан Бернард Меретин, архітектор найсвітлішого яновельможного Пана і Сосновська з Бучачу”. Вже 3 червня 1759 р. охрестили другого сина – Антонія, „Іоана Пілзнова і Марії, законного подружжя. Тримали при святі купелі Казимір Пісарський та Власієвича з Бучачу”. Але вже 24 жовтня 1762 р. маємо останній запис про Іоана Георгія Пінзеля: про те, що вдова Єлізабета Пілзнова вийшла заміж за Іоана Беренсдорфа.

„Це дає підстави стверджувати, що Майстер помер десь наприкінці 1761 р. і дружина після річної жалоби вийшла заміж втретє. Втім, запису про смерть І. Г. Пінзеля досі не знайшли, як не вдалося також віднайти його могилу в Бучачі. Не відома і подальша доля синів скульптора. Можна тільки припустити, що його вдова з дітьми виїхала десь в Австрію чи Баварію услід за новим чоловіком,” – говорить В. Стецько.

Наразі найчастіше дослідники творчості митця вживають варіант прізвища „Пінзель”, хоча в архівних документах окрім нього можна зустріти також „Пілзень”, „Пінцель”, „Пілце”, зауважує вона.

Цікаво, але за даними International Genealogical Index у XVIII столітті в Європі відомі також дві людини: Христіана Пілз (Christiane Pilze), що народилася у 1772 р. Поблизу Познані, і Вайт Пілз (Veit Pilz), охрещений 1569 р. у Вюртемберзі. Зазначимо, що існувало також варіант прізвища Пельз (Pelze) – у Прусії та Угорщині.

„У 1999 р. на Баварському мистецькому ринку з'явилися шість боцетті (зменшенні зразки скульптур), які вважали „чеськими“. Роботи одразу ж закупив Баварський національний музей у Мюнхені. Поява робіт майстра в Баварії підтверджує гіпотезу тих науковців, серед яких Адам Бохнак, що шукали першоджерел формування пластики І. Г. Пінзеля в різьбі майстрів південнімецьких земель і вважали, що творив скульптор під впливом пластичних засад готики,” – зазначає В. Стецько.

Так само, за її словами, вважав, що витоків скульптури потрібно шукати в Баварії і Тадеуш Маньковський.